

Del er det samme som en Indtægtsformindskelse hos andre Befolkningslag. Disse sidste modsætter sig det længst mulige en saadan Indtægtsnedgang; men naar det har været muligt for den ikke-landbrugsdrivende Del af Befolkningen at undgaa en saadan, skriver dette sig utvivlsomt i første Række fra den Omformning af vort Samfund i økonomisk Henseende, som er i Færd med at foregaa. Danmarks Penge- og Handelspolitik er siden September 1931 under Paavirkning af Verdensbegivenheder, som det danske Samfund ikke har kunnet unddrage sig, blevet væsensforskellig fra den forudgaaende Tids Politik. Kronens Depreciering saavel som Valutarestriktionerne omformer dansk Erhvervslivs Struktur, navnlig i Kraft af den Beskyttelse, der ved disse Foreteelser er blevet givet de for Hjemmemarkedet producerende Erhverv. Danmark er med andre Ord blevet mere og mere selvforsynende. Den Udvikling, der her er skitseret, genfindes i mere eller mindre udpræget Grad i de fleste, i økonomisk Henseende højt udviklede Lande Verden over. Overalt i disse Lande er de før Verdenskrisen dominerende Eksporterhverv blevet ugunstigt stillede. For det første har det almindelige Prisfald paa Verdensmarkedet svækket Erhvervet, og for det andet har den Stimulans, Hjemmeerhvervene under den ændrede Handelspolitik har faaet, vanskeliggjort det for Eksporterhvervene at faa deres Omkostninger nedsat; i udprægede Landbrugslande er derfor Industrien blevet stimuleret, i udprægede Industrilande er Landbruget blevet begunstiget. Den gængse Handelspolitik ændrer saaledes det enkelte Lands Erhvervsliv, og den Omlægning, der er paatunget Danmark af Omverdenen, har efter sin Karakter maattet modvirke en Nedgang i Landbrugsproduktionens Omkostninger. Man har vel endog Lov at regne med Mulighed for en Stigning i disse, fremkaldt af den skildrede Strukturændring. Dansk Statistik afgiver ikke tilstrækkeligt Materiale til sikker Afgørelse i denne Henseende; men noget tyder dog paa, at man endnu ikke kan tale om en væsentlig Stigning i Landbrugets Produktionsomkostninger og Leveomkostninger som Helhed. Udvalget finder sig dog foranlediget til at henlede Opmærksomheden paa den Mulighed for en Forringelse af Landbrugets Forrentningsevne, der ligger i et stigende Prisniveau, baade hvad Drifts- og Leveomkostninger angaar; men dette Spørgsmaal er et Led i vort Lands almindelige økonomiske Politik og ligger derfor udenfor Udvalget Opgave.

Samtidig med at Forholdene har udviklet sig i ugunstig Retning for Landbruget, har Byerhvervene i Danmark saaledes paa Grundlag af den skildrede Omlægning af Erhvervslivet haft forholdsvis langt bedre Kaar, indenfor visse Omraader vel endog særdeles gode Kaar, medens andre Omraader, der har nær Tilknytning til Landbruget, lider under de vanskelige Forhold for dette Erhverv, hvilket ikke blot gælder Haandværkere og Handlende paa Landet, men ogsaa store Dele af Arbejderklassen.

Nedgangen i Landbrugets Produktionsomkostninger er ikke blevet den af Landbruget ønskede, og Livsvilkaarene for Byernes og Landbrugets Befolkning har derfor maattet udvikle sig i meget forskellig Retning i de sidste Aar, hvilket har øget Spændingen mellem Land og By. Da nu, som nævnt, prishævende Foranstaltninger kun kan omfatte en relativt beskedne Del af Landbrugets hele Produktion, maa Landbrugets Forrentningsevne i meget høj Grad blive bestemt af de udefra kommende Kræfter, der ikke lader sig paavirke efter Ønske. Den nuværende verdensøkonomiske Udvikling er imidlertid af en saadan Karakter, at Forudsigelser om Fremtiden er vanskeligere end nogensinde. Det ligger udenfor menneskelig Evne at fastslaa, hvilke Rentabilitetsmuligheder det danske Landbrug vil have i de kommende Aar. Det er ligesaa usikkert at regne med en Bevarelse af den Tilstand, der hersker i Øjeblikket, som at gaa ud fra en Forbedring eller en Forværring. Verdensøkonomien er paa mangfoldige Omraader bestemt ved kunstige Indgreb, der gør sig gældende saavel over Valuta- som over Handelspolitikken. Prisdannelsen er i det enkelte Land bestemt ved Kontingentering af Indførselen, ved Produktionsregu-